

21.1.2010

Fosfolipidi, vasta-aineet (PLAb, 3607) näytemuoto, osatutkimukset ja teko-paikka muuttuvat 1.2.2010 alkaen

Fosfolipidi, vasta-aineet, seerumista (S-PLAb, 3607) –tutkimuksen näytemuoto vaihtuu plasmaksi (P-PLAb, 3607) 1.2.2010 alkaen. Tutkimus sisältää jatkossa seuraavat osatutkimukset:

- Beeta2-glykoproteiini-1-IgG vasta-aineet, plasmasta (P-B2GPAbG, 50314),
- Kardioliipiini-IgG vasta-aineet, plasmasta (P-KardAbG, 50315) ja
- Lupusantikoagulantti, plasmasta (P-LupusAK, 3578).

Tutkimus alihankitaan HUSLABista Meilahden sairaalan laboratorion. Potilaan esitiedot kirjataan läheteeseen, jonka potilasta hoitava lääkäri täyttää. **HUSLABin hyytymistutkimuslähete** löytyy ISLABin internet-sivuilta kohdasta "Laboratorioläheteitä / lomakkeita". Kiireellisten näytteiden ottamisesta tulee olla ennakkoon yhteydessä laboratorioon, jotta näytteiden pakkaus ja kuljetus voidaan järjestää mahdollisimman sujuvasti (katso ohjekirjateksti ohessa).

Poikkeavista tuloksista annetaan lausunto. Osatutkimukset sisältyvät myös tromboositaipumustutkimukseen (P-Trombot, 4025).

Kaikkia tutkimukseen kuuluvia osatutkimuksia voi pyytää jatkossa myös erikseen käyttäen HUSLABin hyytymistutkimusläheteitä. Islabissa käytössä ollut tutkimusnimi ja –lyhenne P –Antikoagulantti, kiertävä (P-Antikoa, 3578) muuttuu tässä yhteydessä nimeksi P –Lupusantikoagulantti, plasmasta (P-LupusAK, 3578). Osatutkimuksien B2GPAbG ja KardAbG näytemuoto muuttuu tässä yhteydessä seerumista plasmaksi.

Tiedustelut:

- Joensuun aluelaboratorio, puh. 044 – 717 8889
- Kuopion aluelaboratorio, puh. 044 – 717 8746
- Mikkelin aluelaboratorio, puh. 044 – 717 8923
- Savonlinnan aluelaboratorio, puh. 044 – 717 8956

Kari Punnonen
toimitusjohtaja
johtava ylilääkäri

Pentti Mäntymaa
hematologian vastuualuejohtaja
apulaissyliääkäri
pentti.mantymaa@islab.fi

Jakelu:

ISLABin aluelaboratorioiden johtajat ja osastonhoitajat
Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin terveystieteiskeskukset
KYSin osastot ja poliklinikat
Iisalmen, Varkauden ja Pieksämäen sairaalat
OA:HERANA ja OA:HEMAUT
Intranet ja internet

C:\Users\LESKINENJ\Documents\nettiinlaitetut\islab_tiedotteet_2010\4-2010, Fosfolipidivastaaainetiedote 21012010.doc

Postiosoite	Käyntiosoite	Puhelin:	Telefax:	E-mail:
PL 1700 70211 KUOPIO	KYS, Puijon sairaala Rakennus 1A, 2. krs Puijolaaksontie 2 70210 KUOPIO	(017) 178 711	(017) 173200	etunimi.sukunimi@islab.fi

P -Fosfolipidi, vasta-aineet

P -PLAb, 3607

Osatutkimukset P -KardAbG, 50315

P -B2GPAbG, 50314

P –LupusAK, 3578

Indikaatio

Fosfolipidivasta-aineoireyhtymän epäily. Oireina voi olla alle 40-vuotiaan toistuvia laskimo- tai valtimotrombooseja, toistuvia keskenmenoja tai sikiökuolemia, epäselvä multi-infarktidentia, trombosytopenia tai AIHA. Oireyhtymään voi liittyä myös epilepsia tai migreeni. Oireyhtymän epäily on aiheellinen myös läppävikojen, pulmonaalihypertension ja nuorella iällä alkaneen sepelvaltimotaudin yhteydessä. SLE-potilas, joka harkitsee raskautta.

Näyteastia

Pakettitutkimus: 3 kpl 3,5 ml Na-sitraattiputki 3,2%, yksittäinen osatutkimus: 1 kpl 3,5 ml Na-sitraattiputki 3,2%

Näytteen laatu

Kokoveri

Näytteenotto

Hoitava lääkäri täyttää **HUSLABin hyytymistutkimuslähetteen**. Lähete löytyy ISLABin internet-sivuilta kohdasta "Laboratoriolähetteitä / lomakkeita".

Näytteenotossa huomioitavaa: - Käytä suurta neulaa (esim. 20 G) - Käytä vain lyhyttä ja kevyttä staasia ja vapauta se heti, kun saat neulan suoneen. - Jos pistossa on vaikeuksia, ota uusi näyte uusilla välineillä mieluiten toisesta kädestä. - Ota aina ensin hukkanäyte tai muu näyte seerumiputkeen ja vasta sitten sitraattiputki. - Sitraattiputki täytetään merkkiviivaan saakka ($\pm 10\%$) ja sekoitetaan välittömästi kääntämällä putkea rauhallisesti 7 kertaa ylösalaisin. **ÄLÄ RAVISTELE NÄYTETTÄ!** - Jos näytteenotto ei onnistu muuten, voit ottaa näytteen avotekniikalla. - Kirjaa läheteeseen kaikki normaalista poikkeavat seikat.

Näytteenoton ajoitus Islabin Kuopion aluelaboratoriossa Puijon sairaalassa:

Näytteet on otettava ennen klo 12. - Näytteet käsitellään, pakastetaan ja lähetetään HUSLABiin kerran viikossa - Kiireellisessä tutkimuksessa ota yhteyttä Puijon laboratorioon puh: 044 - 717 8746.

Kuopion aluelaboratorion muista toimipisteistä näytteet lähetetään pakastettaviksi Puijon laboratorioon seuraavasti: - Ajoita näytteenotto mahdollisuuksien mukaan lähelle kuljetuksen lähtöaikataulua. - Ehdoton maksimiaika näytteenotosta pakastamiseen on kahdeksan (8) tuntia. - Putket lähetetään välittömästi näytteenoton jälkeen huoneenlämmössä pakattuna erilliseen harmaaseen styrox-laatikkoon. Ei kylmäkuljetusta! - Ilmoita lähetys Puijon lajittelutyöpisteeseen 044 -717 8746.

Näytteenoton ajoitus Islabin Joensuun aluelaboratoriossa: - Näytteenotto Joensuun keskussairaalassa klo 7-12 - Näytteet käsitellään, pakastetaan ja lähetetään HUSLABiin kerran viikossa. - Kiireellisessä tutkimuksessa ota yhteyttä Joensuun laboratorioon puh 044 – 717 8887.

Näytteenoton ajoitus Islabin Mikkelin aluelaboratoriossa: - Näytteenotto Mikkelin keskussairaalassa ma-to klo 7.15 - 8.30, tarvittaessa voidaan sopia aikaisempi näytteenottoaika puh 044 – 717 8923 - Näytteet lähetetään HUSLABiin samana aamuna. Näytteiden tulee olla perillä 8 tunnin kuluessa näytteenotosta.

Näytteenoton ajoitus Islabin Savonlinnan aluelaboratoriossa: - Näytteenotto Savonlinnan keskussairaalassa ma-to klo 6.00 - 6.30. - Näytteet lähetetään HUSLABiin samana aamuna. Näytteiden tulee olla perillä 8 tunnin kuluessa näytteenotosta.

Näytteen säilytys, pakastaminen ja lähetys Islabin Kuopion ja Joensuun aluelaboratorioissa tehdään erillisen ohjeen mukaan; ks. ohje "HUSLABin vuoto- ja tukostaipumustutkimusten näytteenotto ja käsittely".

Menetelmä

Plasman fosfolipidivasta-aineita tutkitaan lupus-antikoagulanttitestillä (fosfolipidiherkkä APTT ja Russell viper venom test) sekä entsyymi-immunomäärityksellä kardioliipiini-IgG- ja beta-2-

glykoproteiini-IgG-vasta-aineet.

Tulkinta

Fosfolipidivasta-aineet ovat solukalvon rakenteisiin kohdistuvia vasta-aineita, jotka voivat aktivoida hyytymisjärjestelmää. Fosfolipidivasta-aineiden on havaittu liittyvän laskimo- ja arteriatrombooseihin, trombosytopeniaan, keskenmenoihin, sikiökuolemiin sekä verenkiertohäiriöihin. Poikkeava tulos voidaan osoittaa yhdessä tai useammassa osatutkimuksessa. Antikoagulanttihoidon aikana vain negatiivinen lupusantikoagulanttilöydös on luotettava, mutta vasta-ainetutkimusten tuloksiin antikoagulanttihoito ei vaikuta. Fosfolipidivasta-ainetutkimus sisältyy tromboositaipumustutkimukseen (P-Trombot, 4025).

Beeta-2-glykoproteiinivasta-aineiden on osoitettu selvimmin assosioituvan tukostaipumukseen, mutta suuren tukosriskin potilailla todetaan usein poikkeava tulos kaikissa osatutkimuksissa. Fosfolipidivasta-aineita voidaan todeta myös toistuvien keskenmenojen yhteydessä. Normaalit löydökset eivät poissulje muihin solukalvon rakenteisiin kohdistuvien vasta-aineiden esiintymistä (esim. protrombiini, aneksiini-V). Fosfolipidivasta-aineita esiintyy eräiden autoimmuunitautien (erityisesti SLE), maligniteettien, infektioiden ja lääkeaineiden (esim. fenytoiini, interferoni) käytön yhteydessä sekä itsenäisenä ilmiönä. Primaarissa fosfolipidivasta-aineoireyhtymässä esiintyy vaikea-asteisia hoidolle huonosti reagoivia laskimo- ja/tai valtimotukoksia. Ns. katastrofaaliseen fosfolipidivasta-aineoireyhtymään liittyy lisäksi yleistynyt mikrotromboosi ja sen aiheuttama monielinvaurio.

Lupusantikoagulantti vaikuttaa fosfolipideistä riippuvaisiin hyytymismäärityksiin ja voi paradoksaalisesti pidentää APTT-tulosta ilman vuoto-oiretta.

Poikkeavista tuloksista annetaan lausunto.

Tulos valmiina

Kahden viikon kuluessa.

Tiedustelut

Kuopiossa 044-717 8746, Joensuussa 044-717 8889, Mikkelissä 044-717 8923, Savonlinnassa 044-717 8956

Tekopaikka

Tutkimus teetetään alihankintana.